

STRATEGIE EN OPVALLENDE FEITEN 2022

SELECTIE UIT HET
DUURZAAMHEIDS-
RAPPORT

GRI-RICHTLIJNEN

In acht te nemen regelgeving

Als vennootschap naar Belgisch recht, producent en leverancier van gas en elektriciteit, dient Luminus alle wet- en regelgeving in acht te nemen die is opgelegd door de federale, regionale en lokale overheden en de vier regulatoren van de gas- en elektriciteitsmarkt: CREG, Brugel, CWaPE en VREG.

Luminus nv moet tevens zijn jaarrekeningen alsmede een beheersrapport neerleggen bij de Nationale Bank van België overeenkomstig het Wetboek van vennootschappen. Volgens de voorschriften van dit Wetboek heeft Luminus gekozen voor de vrijstelling van subconsolidatie. De dochterondernemingen van Luminus worden in het MVO-rapport en in dit document dus niet geconsolideerd.

Als dochteronderneming van de Groep EDF, beursgenoteerd in Parijs, moet Luminus ook beantwoorden aan bepaalde verplichtingen die de Autorité des Marchés Financiers (AFM) oplegt, vooral wat de toegang tot informatie betreft. Daarom is een elektronische versie van dit document: "Strategie en opvallende feiten 2022" beschikbaar in het Nederlands en Frans: <https://www.luminus.be/nl/corporate/duurzaamheid/duurzaamheidsrapport/>.

We willen de aanbevelingen van de Europese Commissie inzake financiële rapportering respecteren en informatie publiceren die (1) relevant is ('material'), (2) objectief, evenwichtig en toegankelijk, (3) volledig maar bondig, (4) strategisch, (5) gericht op alle belanghebbenden (6), coherent en duidelijk, naar de GRI-normen (Global Reporting Initiative) van de Global Sustainability Standards Board (GSSB).

Meetinstrumenten gebruikt in het rapport

Bepaalde gegevens uit dit document werden nog eens extern geverifieerd:

- De jaarrekeningen van Luminus worden gecertificeerd door KPMG Bedrijfsrevisoren en worden neergelegd bij de Nationale Bank van België.
- De inventaris van de uitstoot van broeikasgassen is opgesteld door CO2Logic conform het internationaal GHG-protocol.
- Er worden verschillende documenten voor rapportering aan de Belgische autoriteiten gebruikt om de resultaten van het bedrijf voor te stellen, vooral op het vlak van maatschappelijke en milieuaangelegenheden.

Foto's:

Cover: Sebastiaan Franco, Medialife.

Boodschap van het Senior Management: Luminus.

Dialog met de stakeholders: Luminus.

Milieu: Luminus, Faune et Biotopes, Life4Fish.

Klanten: Luminus, Luminus Solutions, Insaver, ATS.

Innovatie: Luminus & ATS.

Copyright

- Hoofdredacteur: Pascale-Marie Barriquand, Head of Corporate Social Responsibility.
- Mederedacteurs: David Gori, Christine Jensen, Arnaud Lemire, Lorenz Leyssens.
- V.U.: Pascale-Marie Barriquand, Luminus, Koning Albert II laan 7, 1210 Brussel, mei 2023.

Dit document is gedrukt met inkt op plantaardige basis op 100% gerecycleerd en milieuvriendelijk papier, met certificaat ISO 9001, ISO 14001, OSHAS 18001, NAPM. Er werd papier gebruikt met FSC-label en EU Ecolabel. De CO₂ die tijdens de fabricatie van dit papier werd uitgestoten, werd gecompenseerd via de aankoop van emissierechten bij verschillende bosbeschermingsprojecten met internationale keurmerken: VCS (Verified Carbon Standard), de CCBS gold level (The Climate, Community and Biodiversity Standard) en/of GS VER (Gold Standard VER). Tot de betrokken projecten behoren o.a.:

- het Kasigau Corridor project in Kenia (<https://fpm.climatepartner.com/project/details/1004/en>);
- het bosbeschermingsproject Matavén in Colombia (<https://fpm.climatepartner.com/project/details/1402/en>).

Coverfoto: Steeds meer bedrijven bouwen windturbines op hun bedrijfsterrein om hun ecologische voetafdruk te verkleinen. Op de voorgrond de door Luminus gebouwde windturbine op het CBR-terrein ten noorden van Gent (zie pagina 15).

STRATEGIE EN OPVALLENDE FEITEN 2022 – OVERZICHT

BOODSCHAPPEN VAN HET SENIOR MANAGEMENT	4 - 8
MAATSCHAPPELIJKE VERANTWOORDELIJKHEID EN DOELSTELLINGEN DUURZAME ONTWIKKELING	9
KERNCIJFERS	10 - 11
DIALOOG MET DE STAKEHOLDERS	12 - 14
MILIEU – HERNIEUWBARE ENERGIE	15
MILIEU – BESCHERMING VAN DE ECOSYSTEMEN	16 - 17
MILIEU – KOOLSTOFVOETAFDruk	18
KLANTEN – BEVOORRADINGSZEKERHEID	19
KLANTEN – ENERGIEOPLOSSINGEN	20 - 25
INNOVATIE	26
HUMAN RESOURCES EN WELZIJK OP HET WERK	27

Dit uittreksel uit het MVO-verslag van Luminus van 2022 heeft tot doel :

- de resultaten van het afgelopen jaar gedetailleerd weer te geven (pagina 4 t.e.m. 8);
- te herinneren aan onze belangrijkste verbintenissen ten aanzien van de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties (pagina 9);
- een eerste overzicht te geven van de indicatoren die verband houden met de thema's die door onze stakeholders als prioritair worden beschouwd (pagina 10 en 11);
- onze wens tot dialoog en gezamenlijke actie met de belanghebbenden te illustreren (pagina 10 t.e.m.14);
- de belangrijkste projecten en hun gevolgen op de ecosystemen onder de loep te nemen (pagina 15 t.e.m. 17);
- enkele oplossingen te belichten om onze koolstofvoetafdruk of die van onze klanten te verkleinen, en/of om hun elektriciteitsvoorziening veilig te stellen (pagina 18 t.e.m. 27).

We kijken vooruit en blijven investeren

2022 is geen jaar om met plezier op terug te blikken. De oorlog in Oekraïne leert ons van welk vitaal belang de energievoorziening is. Ook huishoudens en bedrijven stonden door de recordhoge energieprijzen onder grote druk. De financiële resultaten van Luminus zijn sterk beïnvloed door de uitdagende omstandigheden, al zijn de operationele prestaties solide te noemen.

Paul
De fauw

Niemand kon ontsnappen aan de gebeurtenissen van het voorbije jaar. De energieprijzen bereikten vanaf eind februari 2022 ongeziene hoogtes. De sterke stijging was al ingezet in de zomer van 2021. De hoge prijzen waren het hele jaar een constante. Ze weerspiegelden de voortdurende spanning tussen vraag en aanbod. Elektriciteitsprijzen werden ook beïnvloed door de langdurige sluiting van een aantal Franse kerncentrales en het gebrek aan voldoende wind tijdens een groot deel van het jaar.

Verschillende factoren wogen op het nettoresultaat van Luminus. Vooral de onverwachte onbeschikbaarheid van de centrale van Chooz had een grote impact: op korte termijn moest elektriciteit worden

aangekocht tegen zeer hoge prijzen. Het nettoresultaat werd verder ondermijnd door de sterke stijging van de voorzieningen voor de ontmanteling van de nucleaire centrales en het kernafvalbeheer. Ook het eind 2022 in het parlement gestemde plafond op de marktinkomsten had zijn weerslag op het nettoresultaat.

In deze meer dan turbulente situatie ben ik blij met de inzet van de Luminus-teams die de operationele prestaties op niveau hielden. Samen zijn ze er ook in geslaagd onze leiderspositie in windenergie op het land te verzekeren. In goed overleg met de lokale belanghebbenden werden elf windturbines gebouwd, waarvan zeven via co-financiering. De Luminus-centrales met een open cyclus gasturbine droegen met 1 933 starts meer dan ooit bij aan het evenwicht tussen productie en verbruik. Hun beschikbaarheid bleef uitzonderlijk hoog: 99,6%.

Verder hebben onze teams de speciale financiële steunmaatregelen voor de bevolking perfect uitgevoerd.

We hebben de klanten ook sterk aangemoedigd om hun energieverbruik te verlagen en om hun voorschotten aan te passen.

Het dienstenaanbod van Luminus blijft gestaag groeien, vooral dankzij dochterbedrijf ATS dat Altemp, SDM en Algemene Elektriciteit De Mulder overnam.

Tot slot, nog een belangrijke verwezenlijking. Luminus won de aanbesteding van de federale regering om de bevoorradingszekerheid van ons land te garanderen: een capaciteitscontract voor de bouw van een nieuwe gecombineerde cyclus gascentrale in Seraing. De voorbereidende werken voor de bouw zijn intussen gestart.

De raad van bestuur besliste om de toekomstige CO₂-uitstoot van Luminus per geproduceerde kilowattuur te verminderen. Bovendien is onderzoek gepland naar nieuwe oplossingen voor het afvangen van koolstof en naar een op pyrolyse gebaseerde waterstofproductie.

Elektrificatie in ons land moet mee zorgen voor een globale reductie van de uitstoot, onder meer door vervoer en verwarming te elektrificeren. Bovendien wil Luminus samen met zijn klanten vernieuwende oplossingen voor een CO₂-neutrale toekomst in de praktijk omzetten.

Luminus heeft in 2022 onverminderd grote investeringen gedaan in zijn industriële en commerciële toekomst. We zijn hoopvol dat ze in 2023 hun vruchten afwerpen. ■

Een ambitieuze en verantwoordelijke bestaansreden

We bouwen samen aan een CO₂-neutrale energietoekomst waar bescherming van de planeet, welzijn en economische groei met elkaar verzoend worden dankzij elektriciteit en innovatieve oplossingen en diensten.

Lees meer over de bestaansreden van Luminus :

2022: een jaar waarin de economie en het klimaat sterk onder druk stonden en de geopolitieke spanningen opliepen

2022 is voor alle spelers op de energiemarkt een leerzaam jaar geweest. Luminus moest zijn aanbod en processen zeer snel aanpassen om het hoofd te bieden aan een ongeziene crisis. Ze blijft ons en onze zakelijke en residentiële klanten raken. Dankzij onze veerkracht hebben we onze voorziene investeringen kunnen verderzetten. Onze teams hebben hard gewerkt om sterke prestaties neer te zetten. Luminus boekt echter een aanzienlijk nettoverlies, vooral door onze nucleaire participaties.

Zeer sterke stijging van de energieprijzen

Vanaf de zomer van 2021 zagen we aanzienlijke prijsverhogingen voor gas en elektriciteit op de groothandelsmarkten. Na het uitbreken van de oorlog in Oekraïne zagen we deze prijsstijgingen verder toenemen. Gezinnen en marktpartijen kwamen daardoor in moeilijkheden.

Energieleveranciers werden zwaar op de proef gesteld. Ze moesten in real time de hoeveelheden energie aankopen die nodig waren om hun portefeuilles in evenwicht te brengen. De verkoopprijzen waren echter veel lager dan de aankooprijzen.

Als elektriciteitsproducent profiteerde Luminus niet van de bijzonder hoge elektriciteitsprijzen in 2022. Wij volgen een strategie van een gefaseerde verkoop van onze productie. Daardoor zijn de verwachte productievolumes voor 2022 al verkocht per 31 december 2021, dus voor de prijsexplosie. Dat bleek nadelig voor ons omdat wij op korte termijn tegen hogere prijzen elektriciteit moesten terugkopen. Een deel van deze volumes had geproduceerd moeten worden door de kerncentrale van Chooz¹. Deze centrale werd echter in 2022 stilgelegd. Het andere deel van de volumes

had geproduceerd moeten worden door windturbines en waterkrachtcentrales. Het was echter een zeer droog en windstil jaar.

Energiebesparing krijgt voorrang

De energie-, klimaat- en geopolitieke crisissen doen ons nog meer beseffen dat we het verbruik van fossiele brandstoffen moeten terugdringen. Zo verlagen we onze energiekosten, onze CO₂-uitstoot en onze afhankelijkheid van het buitenland. Deze crisissen versterken ook de relevantie van onze bestaansredenen, onze strategie en de acties die wij al vele jaren ondernemen.

In 2022 hebben we met verschillende campagnes onze klanten bewuster gemaakt van energie-efficiëntie. Verder is het aantal initiatieven voor onze klanten rond energie-efficiëntie en elektrificatie verdubbeld.

Gebruik van nieuwe digitale tools sterk toegenomen

Luminus steunt zijn klanten actief om minder energie te verbruiken. Dat doen we vooral met digitale tools. De introductie van de Luminus Monitor app is daarvan een mooi voorbeeld. Klanten met een digitale meter kunnen gratis hun verbruik bekijken. Bovendien krijgen ze

besparingsadvies. Het belang van onze digitale omgeving neemt sterk toe. Het aantal bezoeken aan de website Luminus.be en de verkoop van online energiecontracten zijn sinds 2020 verdrievoudigd.

Moeilijke tijden voor onze klantendienst

Ondanks de toename van het aantal online transacties kreeg onze klantendienst in 2022 bijna dubbel zoveel oproepen als in 2021. Enkele maanden kampte ze met problemen rond de bereikbaarheid. Door gezamenlijke inspanningen en de aanwerving van nieuwe krachten was de klantendienst eind 2022 weer beter bereikbaar. De lancering van het nieuwe IT-systeem Atrias² voor de hele energiesector op 6 december 2021 zorgde voor moeilijkheden die op sectorniveau nog niet zijn opgelost.

Grégoire Dallemagne

Elke manager heeft meegeluisterd met klantgesprekken en kon zo ervaren welke moeilijkheden er leefden.

¹ Luminus heeft een trekkingsrecht voor de kerncentrale van Chooz

² Beheerder van het platform voor de uitwisseling van marktgegevens

Jammer genoeg hebben deze moeilijkheden geleid tot een verlaging van de klantentevredenheid. Het aantal klachten is verzesvoudigd ten opzichte van 2021. We hebben ook twee sterren verloren in de ranking van de Vlaamse regulator VREG. In 2023 zien we wel een verbetering. We doen er alles aan om snel weer 5 sterren te verdienen.

Tegelijkertijd steeg het totaal aan onbetaalde rekeningen sterk in 2022, net zoals het aantal verzoeken om uitstel van betaling. Ondanks de moeilijke marktomstandigheden behouden onze klanten hun vertrouwen. Dit blijkt uit een daling van het klantenverloop en een stijging van ons marktaandeel. We sloten 2022 af met 2 262 000 aansluitingen, 87 000 meer dan eind 2021.

Elektriciteitsmix: 66% koolstofvrij

De nucleaire productie vertegenwoordigt in 2022, ondanks dat de kerncentrale Doel 3 sinds 23 september definitief dicht is, nog steeds 46% van de elektriciteitsmix van Luminus. De hernieuwbare productie bedraagt 20%. Het jaar werd echter gekenmerkt door weinig wind en grote droogte die een aanzienlijke impact hadden op de wind- en waterkrachtproductie.

Nummer 1 in windenergie op land

Luminus bevestigt zijn positie als nummer één in windenergie op land met een geïnstalleerd vermogen van 698 MW op 31 december 2022. Dat is 38 MW meer dan in 2021. De vergunningsaanvragen namen in 2022 toe tot 145 MW. Luminus heeft verschillende projecten in de pipeline die ervoor zullen zorgen dat, onder voorbehoud van de economische en regelgevende omstandigheden, het geïnstalleerde vermogen van windenergie binnen 5 jaar 1 000 MW bedraagt.

In december 2022 behaalde ons team voor de uitbating van de windactiva het ISO 55001-certificaat. Luminus is hiermee het tweede Belgische bedrijf dat, over alle sectoren heen, over dit certificaat beschikt. Deze certificering is een prachtige erkenning van het professionalisme van onze teams. Zeker omdat ze het hele jaar druk bezig zijn met allerlei interventies.

Waterkracht en biodiversiteit

Op het gebied van waterkracht heeft het Life4Fish-programma nieuwe belangrijke stappen gezet (zie pagina 17). Door de geïmplementeerde oplossingen zijn de trekvisser beter beschermd en tegelijkertijd vermindert de gedwongen stilstand van de turbines. Zo blijft de productie van hernieuwbare energie verzekerd.

Thermische installaties essentieel voor evenwicht tussen productie en verbruik

In 2022 hebben onze productieteams bijna 2 000 keer (1 931) onze acht gasturbines (met open cyclus) gestart om de variabele productie van hernieuwbare energie te compenseren. De betrouwbaarheidsgraad ervan ligt op een uitzonderlijk niveau: 99,6%.

Ook de beschikbaarheid van onze gasturbines met gecombineerde gascyclus is verbeterd: er waren minder onderbrekingen voor onderhoud in 2022. De tweede gasturbine van Seraing werd tussen 1 oktober en half november hersteld. Beschadigde schoepen, die tijdens een preventieve inspectie in juni werden vastgesteld, werden vervangen.

Van april tot juli gebeurde een grote revisie van de Ringvaart-centrale. Gedurende vier maanden is er hard gewerkt om de prestaties en het rendement van de centrale te verbeteren en de levensduur te verlengen. Thermische centrales worden volop ingezet wanneer er geen zon en wind is. ● ● ●

Inhuldiging op 14 juni 2022 van de eerste windturbine op het bedrijventerrein Hauts-Sarts, gebouwd op de NRB-site in Herstal. Deze windturbine werd gefinancierd door Demainvest, een ontwikkelingsmaatschappij die voor 49% in handen is van Sogepa en voor 51% van Luminus.

Van links naar rechts: Cédric Swennen, directeur-generaal van SPI (ontwikkelingsmaatschappij van de provincie Luik); Pascal Laffineur, CEO van NRB (in juni 2022); Philippe Henry, Waals minister van Klimaat en Energie; Frédéric Daerden, burgemeester van Herstal, vicevoorzitter en minister van Begroting, Overheidsdiensten en Gelijke Kansen van de Federatie Wallonië-Brussel; Grégoire Dallemagne, CEO van Luminus.

Bouw van de nieuwe gascentrale met gecombineerde cyclus in Seraing is gestart

Onze teams waren zeer nauw betrokken bij de projectvoorbereiding voor de bouw van een nieuwe geavanceerde gasgestookte elektriciteitscentrale in Seraing.

In april 2022 won Luminus de tweede ronde van de veiling die Elia in opdracht van de federale overheid organiseerde. Voor de nieuwe centrale geldt het capaciteitsvergoedingsmechanisme dat met de goedkeuring van de Europese Commissie werd opgezet. De werkzaamheden zijn eind april begonnen. De nieuwe eenheid zal in de tweede helft van 2025 in gebruik worden genomen.

De centrale van 870 MW wordt medegefinancierd door een infrastructuurfonds.

De nieuwe productie-eenheid van 870 MW komt naast de bestaande centrale in het bedrijvenpark "Le Val" in Seraing. Het project voorziet ook de ombouw van de bestaande elektriciteitscentrale die naast de nieuwe eenheid moet functioneren.

Minder energie verbruiken en elektrificeren

De dochterondernemingen van Luminus gespecialiseerd in energieoplossingen kenden een uitstekend jaar. Er waren prima prestaties voor elektrotechniek, met een sterke focus op oplossingen voor energie-efficiëntie, versnelde ontwikkeling van fotovoltaïsche energie en elektrische mobiliteit.

Luminus Solutions overtrof zijn doelstellingen in 2022, zowel dankzij meer energieprestatiecontracten als projecten voor energiezekerheid en warmtekrachtkoppeling. Het energieprestatiecontract dat in Charleroi werd afgesloten voor alle stedelijke gebouwen is het meest ambitieuze contract dat ooit werd

ondertekend. Het betekent meteen dat Luminus Solutions hiervoor marktleider wordt.

Onze dochteronderneming ATS heeft haar expansie verdergezet met vier overnames. Ze versterkt zo haar competenties in de cruciale sector van de elektriciteitsnetwerken waar een optimale betrouwbaarheid en veiligheid vereist zijn. Altemp, SDM en Algemene Elektriciteit De Mulder zijn toegetreden tot de ATS Groep.

Innovatie voor decarbonisatie

Luminus heeft zijn innovatieprojecten toegespitst op enkele belangrijke thema's. Het gaat met name om "groene" waterstof, batterijen en intelligente oplossingen om het energieverbruik beter te controleren en te beheren.

In het kader van de projectoproep voor federale subsidies werd het Terranova-project geselecteerd. Het project gaat Luminus-windturbines en een zonnepark gebruiken om een elektrolyser aan te drijven. Deze dient voor de productie van groene waterstof in de haven van Gent en start vanaf 2025.

Met onze dochteronderneming ATS ontwikkelden we een oplossing voor intelligent gebouwenbeheer.

Deze oplossing die de naam SmartKit kreeg (zie pagina 26) optimaliseert

het energiebeheer van gebouwen en het opladen van elektrische voertuigen. SmartKit werd inmiddels op verschillende sites geïmplementeerd. Dit toont duidelijk aan dat de industrie en dienstensector hier een toenemende belangstelling voor hebben.

Voor residentiële klanten werd een aanbod voor slim batterijbeheer getest met dochteronderneming Insaver, met het oog op de commercialisering ervan. ● ● ●

Inhuldiging op 15 juni 2022 van de twee windturbines van 3,45 MW op de site van Jan de Nul in Gent, ter gelegenheid van Global Wind Day.

Van links naar rechts: Riet Gillis, gedeputeerde van de provincie Oost-Vlaanderen, Julie De Nul, gedelegeerd bestuurder Jan De Nul Group; Tinne van der Straeten, federaal minister van Energie; Grégoire Dallemagne, CEO van Luminus; Carina Van Cauter, gouverneur van de provincie Oost-Vlaanderen; Vincent Van Quickenborne, vice-eerste minister en minister voor de Noordzee.

Jonge starters: generatie Z doet zijn intrede

Een nieuwe lichter Young Starters begon in september 2022 aan de eerste rotatie van 8 maanden (van de in totaal 24). Thomas, Ben, Kevin, Anna en anderen gingen aan de slag onder meer rond de ontwikkeling van windenergie, waterstofprojecten, watercircuits in de Ringvaartcentrale en het delen van energie tussen B2B-klanten.

Teams onder druk

2022 was een uitdagend jaar voor onze klanten, gezinnen en bedrijven. Dat was ook zo voor onze teams die onder grote druk stonden. Meer dan ooit hebben ze een enorme betrokkenheid en inzet getoond om onze kerntaken uit te voeren: de productie van elektriciteit en de levering van energie en energieoplossingen die onze klanten zo hard nodig hebben. In deze uitdagende context is het engagement van het personeel licht gedaald.

Het kort ziekteverzuim is toegenomen, vooral in de teams die in contact staan met de klant. Er was het hele jaar extra aandacht voor omgaan met stress. Er werden hiervoor specifieke opleidingstrajecten georganiseerd.

Wat veiligheid op het werk betreft: er was bij Luminus nv in 2022 maar één ongeval met werkverlet. Het in 2021 gelanceerde stappenplan heeft een positieve impact op het aantal ongevallen met externe medewerkers. Het plan moet de toepassing van de veiligheidsvoorschriften door aannemers verbeteren. We blijven inzetten op initiatieven om het aantal ongevallen met werkverlet te verminderen. Veiligheid is altijd de eerste prioriteit.

Een negatief nettoresultaat

De omzet van Luminus in 2022 stijgt fors, dit komt vooral door de gestegen energieprijzen.

Het resultaat van het boekjaar wordt echter beïnvloed door de onbeschikbaarheid van de centrale van Chooz

gedurende vrijwel het hele jaar, en door de aankoop van elektriciteit tegen bijzonder hoge prijzen om onze klanten van dezelfde hoeveelheid energie te kunnen voorzien.

Ook de verhoging van de nucleaire voorzieningen en de belasting op zogenaamde overwinsten uit wind- en kernenergie hebben het resultaat sterk beïnvloed. Daardoor zal Luminus in 2022 een verlies lijden van 125 miljoen euro, na een verlies van 92 miljoen euro in 2021.

Door een strikt risicobeheer en een bijzonder zacht najaar is Luminus er toch in geslaagd zijn schuld te verminderen, zonder de groei in gevaar te brengen. De totale investeringen bedragen 58,8 miljoen euro.

Opnieuw aanknopen met de winst om te kunnen bouwen aan een CO₂-neutrale energietoekomst

De prioriteiten voor Luminus in 2023 en daarna zijn heel duidelijk.

Financieel moet Luminus terug naar een positief resultaat, zodat we kunnen blijven investeren in de energietransitie.

De crisissen die we doormaken zien we ook als een unieke kans. We kunnen onze ontwikkeling versnellen en zo onze impact vergroten, waarde creëren voor al onze stakeholders en structureel bijdragen aan oplossingen.

Samen willen wij bouwen aan een CO₂-neutrale energietoekomst waar bescherming van de planeet, het menselijk welzijn en economische groei met elkaar verzoend worden dankzij elektriciteit en innovatieve oplossingen en diensten.

Samen maken we het verschil! ■

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties: verbintenissen 2019 en indicatoren 2022

In 2019 formuleerde Luminus, in lijn met het MVO-beleid, zes verbintenissen die betrekking hebben op 12 van de 17 ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties. Een reeks indicatoren gelinkt aan deze zes verbintenissen wordt gepubliceerd en van commentaar voorzien in het online MVO-verslag. Hieronder volgt een eerste overzicht.

1 Integreren van de beste praktijken op het gebied van ethiek en ervoor zorgen dat de aankopen meer verantwoord zijn

- **0 incidenten** ontvangen via het waarschuwingssysteem rond aankopen
- **0 ethische** meldingen ontvangen
- **8 interne** audits afgerond

SDG 16.5
SDG 16.7
SDG 16.8

2 Anticiperen op moeilijkheden van kwetsbare klanten om hun toegang tot energie te vrijwaren

- **81 253 afbetalingsplannen** toegekend aan particuliere klanten op vrijwillige basis (zie. p. 10)

SDG 1.4

3 Bijdragen aan de strijd tegen de klimaatverandering door hernieuwbare energie en oplossingen voor energie-efficiëntie te ontwikkelen, en door de burgers te betrekken bij de investeringen

- **11 nieuwe windturbines** gebouwd, zo groeit het totale windpark van Luminus tot 698 MW (zie. p. 10)
- **47,7 MWp** aan geïnstalleerde zonnepanelencapaciteit (zie. p. 10)
- **460 nieuwe leden** bij coöperatieve vennootschappen Lumiwind en Luminus Wind Together, samen goed voor een totaal van 6 084 leden.

SDG 7.2
SDG 7.3
SDG 7.A

SDG 11.B

SDG 13.3

4 De impact van onze projecten beperken en maatregelen treffen ter bevordering van de biodiversiteit

- **0,69 liter** water verbruikt per geproduceerde kilowattuur
- **172 hectare** met verplichte compenserende maatregelen
- **6 vrijwillige monitoringstudies** naar de doeltreffendheid van de compenserende maatregelen
- **20 690 m²** onderhouden volgens het principe: "uitgesteld maaien"
- **21 984 ton** afval, waarvan 69,5% gerecycleerd (zie het volledige rapport voor de gedetailleerde KPI-gegevens)

SDG 6.3
SDG 6.6

SDG 15.1
SDG 15.5
SDG 15.8

SDG 12.4

5 Diversiteit bevorderen en discriminatie bestrijden

- **43%** vrouwen
- **19%** vrouwelijke kaderleden (zie p. 11)
- **15 nationaliteiten**
- **1 medewerker** met een handicap

SDG 5.1
SDG 5.5

SDG 10.2
SDG 10.3

6 Zorgen voor de gezondheid en veiligheid van iedereen, zowel binnen het bedrijf als daarbuiten

- Frequentiegraad: **0,7**
- Ernstgraad ongevallen: **0,001** (zie p. 11)
- **3 ongevallen** met werkverlet van onderaannemers
- **6 422 opleidingsuren** gewijd aan veiligheid
- **6,35%** ziekteverzuim

SDG 3.4
SDG 3.5
SDG 3.9

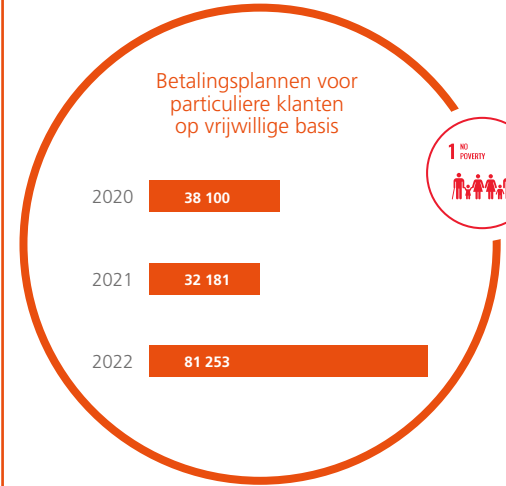
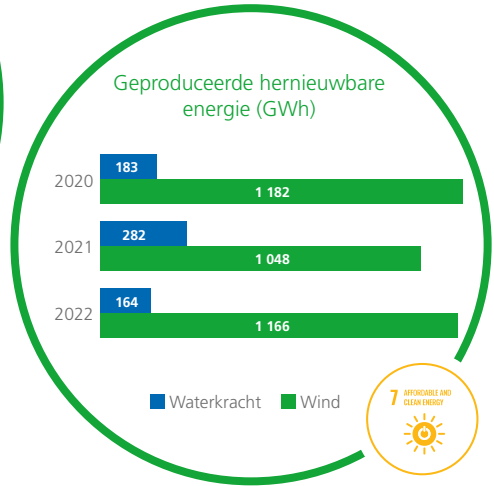
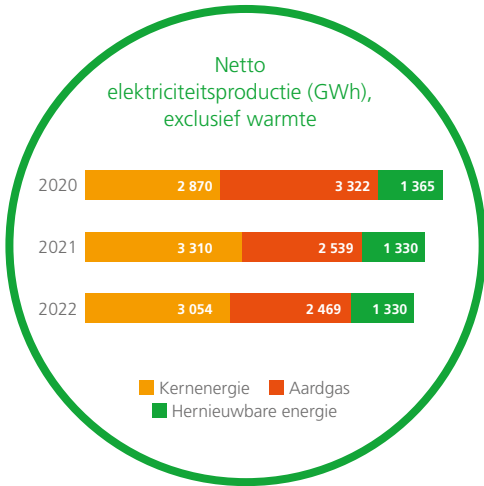
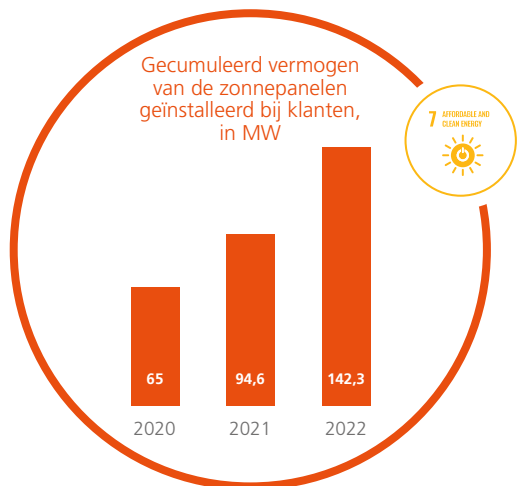
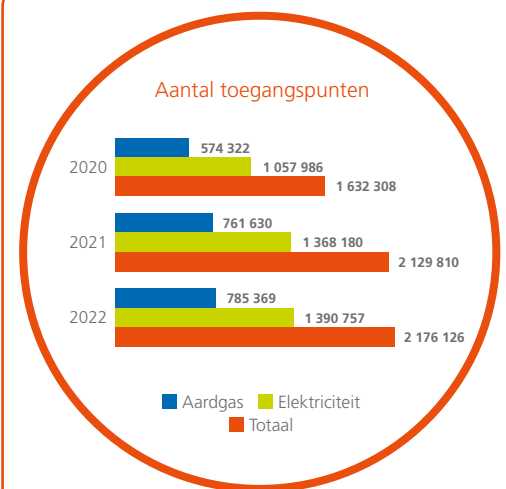
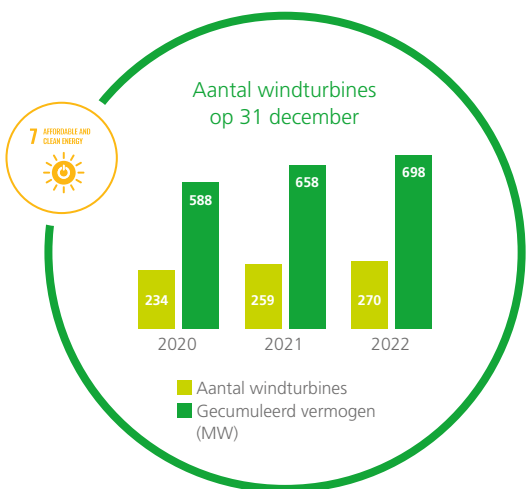
SDG 8.8

Enkele indicatoren uit het GRI-rapport

De GRI-normen (Global Reporting Initiative) richten zich op de onderwerpen, processen en indicatoren die door de belanghebbenden als prioriteit worden beschouwd ("materiële onderwerpen"). Zes thema's komen aan bod in het MVO-rapport: Ethiek en Verantwoordelijkheid, Milieu, Klanten, Innovatie, Human Resources en Economische Prestaties. Het volledige rapport bevat alle indicatoren en de GRI-index.

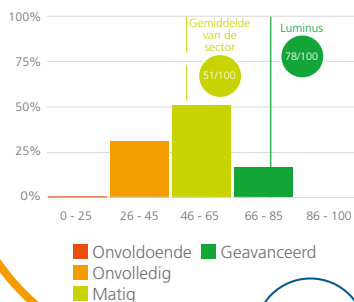
PRODUCTIE VAN ELEKTRICITEIT EN MILIEU

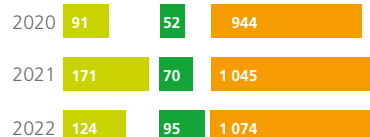
KLANTENBESCHERMING EN ENERGIEOPLOSSINGEN

ETHIEK EN VERANTWOORDELIJKHEID

Duurzaamheidsprestaties volgens EcoVadis

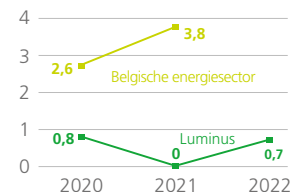
Personeelsbeweging

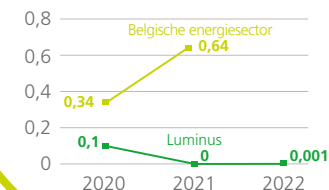
■ Nieuwkomers ■ Vertrekkers
■ Totaal aantal werknemers op 31 december

HUMAN CAPITAL

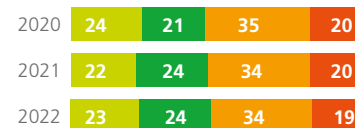
Frequentiegraad ongevallen met werkverlet¹

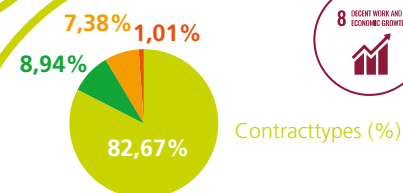
Globale ernstgraad²

Genderverdeling van het personeel in (%)

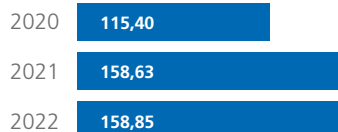

■ Baremieke mannen
■ Baremieke vrouwen
■ Kaderleden mannen
■ Kaderleden vrouwen

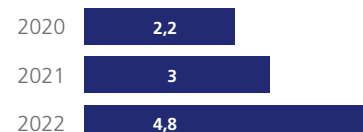
INNOVATIE EN INVESTERINGEN

Investeringen (in miljoen euro)

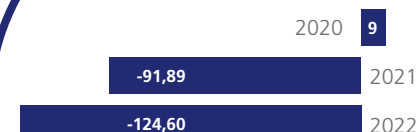

ECONOMISCHE PRESTATIES

Omzet in miljard euro

Nettoresultaat in miljoen euro

¹ De frequentiegraad is de verhouding van het totale aantal ongevallen (op de werkplaats) met de dood of een volledige ongeschiktheid van ten minste een dag tot gevolg, de dag van het ongeval niet meegerekend, tot het aantal uren blootstelling aan het risico, vermenigvuldigd met 1 000 000.

² De globale ernstgraad is de verhouding van het aantal werkelijk verloren kalenderdagen, vermeerderd met het aantal dagen forfaitaire ongeschiktheid, tot het aantal uren blootstelling aan het risico, vermenigvuldigd met 1 000.

³ Investeringen berekend in BEGAAP-equivalent.

Permanente communicatie met de pers om de explosie van de energieprijzen toe te lichten

Op 27 september 2022 verwelkomden de collega's van Optimisation een filmploeg van het Canvas-programma Terzake in de kantoren van Luminus. Terzake wilde de mechanismen van de prijszetting op de internationale energiemarkten beter begrijpen.

De stijgende energieprijzen op de internationale markten vanaf augustus 2021 haalden in 2022 alle voorpagina's. Luminus ging graag in op de vele formele en informele interviewaanvragen om de werking van de energiemarkt, de rol van Luminus en de gevolgen voor het bedrijf en zijn klanten toe te lichten. Op 27 september ontvingen de teams van Optimisation een ploeg van Terzake.

'Een open office, vol jonge mannen en vrouwen die geconcentreerd naar de cijfertjes op hun vele grote schermen turen, bedaard en rustig - tot het plots minder rustig is ...' Zo begint de reportage die Canvas op 29 september 2022 uitzond. De aanleiding? Op 26 september werden de gaspijpleidingen Nord Stream 1 en 2 in het zuiden van de Baltische Zee gesaboteerd. Terzake wilde de effecten van deze sabotage op de gasprijzen begrijpen en illustreren.

'Wij konden laten zien dat deze effecten wel zichtbaar maar ook van korte duur waren. Deze gaspijpleidingen leverden immers geen gas meer in Europa,' legt Lucas V. uit. 'Op die dag schommelden de gemiddelde prijzen voor oktober rond 187 €/MWh - totdat er een piek ontstond van 210 €/MWh. We hebben toegelicht dat de prijsstijging tijdens de zomer veel hoger was, omdat Europa toen de opslagcapaciteit voor de winter wilde aanvullen.'

Op deze manier zijn de Optimisation-teams van Luminus heel concreet de "dialoog met de stakeholders" aangegaan. Gregory Michiels, Corporate Director Optimisation, beantwoordde de belangrijkste vragen. We kunnen zijn betoog als volgt samenvatten - niet alles werd uitgezonden in de Terzake-reportage. 'Onze teams - deels actief in een 3x8 en 24/7-ploegensysteem - stemmen de aankoop van gasvolumes af op het verbruik van onze klanten. Dat proces van aankopen en doorverkopen gebeurt over verschillende tijdsperiodes. Zo beperken we de impact van de schommelingen van vraag en aanbod. In 2022 brak de volatiliteit records en explodeerden de prijzen tot nooit eerder geziene niveaus. Dat is niet goed voor onze

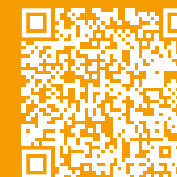
klanten en niet voor ons. Het kost ons bijvoorbeeld veel geld wanneer we op de internationale markt kopen om het gebrek aan wind te compenseren. Zelfs meer dan de prijs die de klanten betalen volgens hun contract.'

Verbeterde kennis

De collega's van het Optimisation-team hopen dat iedereen na het zien van deze reportage onthouden heeft dat Luminus ruim van tevoren gas en elektriciteit inkoop (tot drie jaar op voorhand), lang voordat de energie verbruikt en gefactureerd wordt. Dit gebeurt om een deel van de verkochte volumes te dekken. Luminus neemt hierdoor een risico, zowel voor het volume dat effectief nodig is op de dag zelf, als voor de marges. Ondanks voorzorgsmaatregelen konden in 2022 de werkelijk gemaakte kosten niet worden gedekt vanwege de enorme prijschommelingen.

Door deze reportage is de kennis over de energiemarkt allicht toegenomen. Het gaat mogelijk nog te ver om te concluderen dat iedereen nu alles weet over risicodekking. Het onderwerp is dan ook ingewikkeld. Het communicatieteam had de handen vol met te antwoorden op allerhande verzoeken. Het marketingteam deed wat het kon om de klanten te informeren over de oorzaken van de prijsverhoging en de mogelijke maatregelen om de gevolgen ervan te beperken.

De reportage van Terzake werd uitgezonden op Canvas op 29 september.

Bekijk de reportage

Zeven van de elf in 2022 opgeleverde windturbines werden gebouwd in samenwerking met publieke partners

Voor steeds meer steden en gemeenten neemt het belang van investeringen in hernieuwbare energie toe. Luminus heeft daarom verschillende vennootschappen voor de bouw en uitbating van windturbines opgericht, waarin lokale besturen kunnen participeren. Het geeft hen de mogelijkheid om mee te genieten van een deel van de opbrengsten van windturbines op hun grondgebied, of bij hen in de buurt. De opbrengsten kunnen ze opnieuw investeren in projecten die ten goede komen aan alle inwoners van hun stad of gemeente.

Twee derde van de windprojecten die Luminus in 2022 realiseerde, werd zo gefinancierd. In Vlaanderen via Zo-Fier, in Wallonië via ActiVent en e-NosVents.

Twee windturbines in Vlaanderen via Zo-Fier

In 2022 werden twee windturbines gefinancierd door Zo-Fier, een gemeenschappelijk dochterbedrijf van Luminus en de gemeentelijke coöperatie Zefier. Zo-Fier ontfermt zich over de ontwikkeling, bouw en exploitatie van duurzame energieprojecten.

De eerste is gesitueerd op het bedrijventerrein van Gadot Belgium, een belangrijke speler in de distributie en logistiek van chemische producten, gevestigd in de Gentse havenzone. De turbine heeft een vermogen van 4,2 MW en een geschatte jaarproductie van 10 000 MWh, wat overeenkomt met het elektriciteitsverbruik van 2 900 huishoudens¹. Gadot Belgium zal ongeveer de helft van de opgewekte stroom zelf gebruiken. De stad Gent investeerde via Zefier voor 49% mee in de windturbine.

Ook de windturbine bij Molybmet in Evergem, een bedrijf dat molybdeen produceert, werd via Zo-Fier gebouwd. Deze turbine heeft een vermogen van 3,9 MW en een geschatte jaarproductie van 10 200 MWh.

Vijf windturbines via twee verschillende gemeenschappelijke dochtervennootschappen in Wallonië

In Wallonië heeft Luminus in 2022 vijf windturbines in gebruik genomen, die werden gefinancierd door twee gemeenschappelijke vennootschappen.

ActiVent Wallonië, een gemeenschappelijk dochterbedrijf van Luminus en 3 intercommunales (IPFH, IEG et IPFBW)² zorgde voor de bouw van een windturbine van 2,99 MW bij JTek, gespecialiseerd in de fabricage van differentiële auto's, op het industrieterrein in Strépy-Bracquegnies. Deze windturbine heeft een geschatte jaarproductie van 6 350 MWh. Daarnaast werden via dit dochterbedrijf twee windturbines gebouwd van elk 4,2 MW in Frameries met een geschatte jaarproductie van 15 000 MWh. Eén van deze windturbines voorziet o.a. Bridgestone Aircraft van stroom.

In het westen van Henegouwen konden windprojecten in Gilbecq en Doornik West 2 gefinancierd worden dankzij e-NosVents, een gemeenschappelijk dochterbedrijf van Luminus en ELSA³. De windturbines hebben een vermogen van 2,2 MW en 3,6 MW. Hun geschatte jaarproductie bedraagt respectievelijk 5 240 MWh en 7 030 MWh.

De windturbine op de site van Gadot Belgium is één van de zeven windturbines die in 2022 via een participatiefonds werden gefinancierd. Luminus betreft zo omwonenden bij projecten op het gebied van hernieuwbare energie, in overeenstemming met één van zijn zes engagementen, gelinkt aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties.

¹ Berekening gebaseerd op een verbruik van 3,5 MWh/jaar per gezin.

² IPFH, IEG en IPFBW: De intergemeentelijke financiering van Henegouwen (IPFH), de intercommunale voor studie en beheer van de regio Moeskroen - Comines - Estaimpuis en de zuivere intercommunale financieringsorganisatie van Waals-Brabant (IPFBW)

³ ELSA is het energiefiliaal van het Agentschap voor Territoriale Ontwikkeling Ideta, een partner voor gemeenten en ondernemingen die ten dienste staat van de economische ontwikkeling in Picardisch Wallonië

Een uitwisselingsdag over biodiversiteit bij waterkracht en windenergie

Op 18 mei 2022 organiseerde Luminus een bijeenkomst om de dialoog met de stakeholders aan te gaan. Diverse sprekers presenteerden er hun studies en oplossingen om de impact van hernieuwbare energie op de biodiversiteit te verminderen.

Als vervolg op de eerste uitwisselingsmiddag in 2021 wijdde Luminus nu een volledige dag aan de bescherming van de ecosystemen. Dit evenement vond plaats in het BluePoint in Luik. Er waren presentaties en panelgesprekken voor een publiek van overheidsambtenaren, wetenschappers en natuurliefhebbers, kortom ongeveer iedereen die betrokken is bij de bescherming van de biodiversiteit in Wallonië.

Tijdens de ochtend presenteerden Luminus en zijn partners¹ de vooruitgang van het Life4Fish-programma. De Europese Commissie financiert dit project mee. Het is in 2017 gestart en loopt door tot eind 2023. Ter herinnering: dit programma wil de trekvissen beschermen (zie pagina 17).

's Middags stonden twee onderwerpen rond windenergie centraal.

In het eerste deel kwamen vleermuisdeskundigen van DEMNA², Ecofirst, EDF Renouvelables en Luminus aan het woord. Zij gingen in op onderwerpen zoals de situatie van deze soorten in Wallonië, hun interacties met windturbines en de detectiesystemen die op windparken zijn getest om de schadelijke impact te beperken. Dit deel eindigde met een vraag-en-antwoordsessie.

Het tweede deel ging vooral over de compenserende maatregelen rond windparken. Deze maatregelen beogen het herstel van gebieden waarin soorten leven die door de werking van de turbines kunnen worden getroffen. Er zijn talrijke maatregelen - zoals de door Nature & Bois voorgestelde haagaanplantingen.

De DNF³ kwam het standpunt van de autoriteiten over de compenserende maatregelen toelichten. De Koninklijke Belgische Liga voor Vogelbescherming presenteerde haar acties ten gunste van de fauna. De namiddag was ook een gelegenheid om een project voor te stellen dat in 2023, in overleg met deskundigen van buiten het bedrijf, wordt getest om aan drie windturbineplatformen microhabitats te ontwikkelen.

Een laatste vraag-en-antwoordsessie sloot een dag vol boeiende uitwisselingen af.

Een aandachtig publiek luistert naar een van de presentaties.

De ingang van de site van Monsin, met een nieuw insectenhotel en honingplanten.

Milieu-initiatieven worden uitgevoerd op de industriële sites van Luminus, in samenwerking met diverse verenigingen. Bijvoorbeeld de onlangs gerenoveerde site van Monsin bij Luik.

In 2021 werd Ecowal ingeschakeld voor het ontwerp van de groene ruimtes op de site, met oog voor de biodiversiteit. Dit resulteerde in de aanleg van onderhoudsarme hagen en zones die laat worden gemaaid. De vereniging Natagora heeft geholpen bij de keuze van de soorten, bij voorkeur plaatselijke soorten. De ontwikkeling van de in 2021 aangelegde beplantingen wordt regelmatig opgevolgd om het onderhoud aan te passen. In 2022 hadden ze bijvoorbeeld te lijden onder de droogte.

¹ De universiteiten van Namen en Luik alsmede Profish en de teams voor onderzoek en ontwikkeling van de Groep EDF

² Département de l'Etude du Milieu Naturel et Agricole

³ Département de la Nature et des Forêts

Grootste turbine van het Luminus-windpark in gebruik genomen

Op 22 december 2022 werd op het bedrijventerrein van CBR de bouw van de hoogste windturbine van het Luminus-windpark voltooid. Met een totale hoogte van 230 meter en een rotordiameter van 150 meter bedraagt de geschatte jaarproductie van de windturbine 12 545 MWh. Dit komt neer op een besparing van ongeveer 1 832 ton¹ CO₂.

CBR is de Belgische marktleider in cement en een dochteronderneming van de Heidelberg Materials Group. De onderneming wil tegen 2030 zijn netto CO₂-uitstoot verminderen tot 400 kilogram per ton cement. De windturbine van 4,2 MW - gebouwd op de industriële zone Arbedkaai ten noorden van Gent - draagt bij aan het behalen van deze doelstelling.

De windturbine is 230 meter hoog en heeft wieken van 75 meter elk. Hij produceert gemiddeld 12 545 MWh per jaar, wat overeenkomt met het energieverbruik van 3 500 huishoudens. De turbine dekt ongeveer 12% van de energiebehoefte van CBR en vermindert de CO₂-uitstoot met gemiddeld 1 832 ton¹ per jaar.

"We hebben twee redenen om zo'n hoge windturbine te bouwen", legt Anne Temmerman, projectleider Wind, uit. "Enerzijds waait het op grotere hoogte harder. Anderzijds vangt een grotere rotor meer wind. Daardoor produceert een hoge windturbine meer energie".

Observatie vogels: zes camera's om te testen

De uitbating van deze windturbine moest ook rekening houden met een zo beperkt mogelijke impact op de biodiversiteit. Zo plant Luminus de installatie van zes camera's rond de mast om de werkelijke vogelpassages te inventariseren. De camera's identificeren de vogelsoorten in de omgeving van de windturbine. Dit kan in de toekomst dienen als basis om een dynamisch remsysteem te ontwikkelen dat de productie van hernieuwbare energie moet optimaliseren.

Er hebben zich geen ongevallen voorgedaan tijdens de bouw. Uiteraard blijft veiligheid een prioriteit gedurende de gehele exploitatieperiode van de windturbine. Daarom wordt hij 24/7 bewaakt door het Asset Management Team.

De mast van de windturbine op het industrieterrein van CBR, ten noorden van Gent, wordt in elkaar gezet. Hij is 230 meter hoog.

¹ Berekening op basis van emissiefactoren rekening houdend met de levenscyclus: 11 gCO₂e/kWh voor windenergie (IPCC-referentie 2014) en 157 gCO₂e/kWh voor de Belgische energiemix (IEA-referentie 2021).

Compenserende maatregelen in Ciney: een nieuw soort monitoring voor insecten en amfibieën

Luminus volgt vrijwillig de doeltreffendheid van de compenserende maatregelen op. Tot nu toe gebeurde dit alleen voor vogels. In 2022 werden ook insecten en amfibieën op het windpark van Ciney opgevolgd om de impact van de maatregelen te kennen. De resultaten van de eerste fase bevestigen de doeltreffendheid van de genomen maatregelen. De gecreëerde biotoop vormt een habitat voor vele soorten.

Faune & Biotopes observeert de maatregelen die in 2011 opgezet zijn op twee hectare nabij het windpark Ciney 1, in de gelijknamige gemeente. Het gaat om een netwerk van acht vijvers die nieuw zijn aangelegd, een bloemenweide met uitgesteld maai-beheer, en om bomen en hagen die op het perceel zijn geplant.

Close-up van een van de vijvers: de aanwezigheid van riet wordt door vele soorten gewaardeerd.

Het herstel van zogeheten 'wetlands' ter bevordering van de biodiversiteit is belangrijk. Daarom werden deze maatregelen in 2022 onderworpen aan een geheel nieuw type vrijwillige monitoring. Sinds 2017¹ bestudeert Faune & Biotopes op diverse locaties de doeltreffendheid van de compenserende maatregelen voor tal van vogelsoorten. Voor de uitgevoerde compensaties in Ciney was er specifieke deskundigheid vereist over de amfibieën en insecten die hier hun biologische cyclus doorlopen.

Verschillende methoden voor het observeren van biodiversiteit

Het team van Faune & Biotopes kreeg van het Département de la Nature et des Forêts de toestemming om met de beschermde amfibieënsoorten om te gaan. Daarna werd in elk van de acht vijvers een fuik geplaatst. Hiermee worden de dieren afzonderlijk gevangen. Na identificatie worden ze terug vrijgelaten. Andere methoden werden gebruikt om de aanwezige insecten, met name vlinders, te identificeren.

De acht veldbezoeken van Faune et Biotopes verliepen gespreid over vier maanden, van begin april tot eind juli. Dankzij deze veldbezoeken kon, ondanks de intense droogte van het seizoen, een groot aantal verschillende soorten worden geïnventariseerd. Eén van de acht vijvers was "verlaten" wegens onvoldoende waterpeil.

¹ Zie duurzaamheidsverslagen 2019-2020-2021.

In totaal trof men in het gebied zes beschermde soorten aan, waarvan de helft salamanders. Ook werd de grauwe vliegenvanger waargenomen, een beschermde soort. Door de registratie van de waarnemingen kon de databank van het Département de la Nature et des Forêts over deze soort worden aangevuld. Wat bestuivende insecten betreft, werden meer dan 180 soorten geïdentificeerd, waaronder een vijftiental vlindersoorten. Ook de flora is vrij divers, typisch voor de magere bloeiende weiden.

Het is de bedoeling de monitoring in 2023 verder te zetten. Zo weten we of dit gebied voor de reeds waargenomen soorten aantrekkelijk blijft.

De gevlekte watersalamander is één van de drie soorten watersalamanders die in het gebied zijn waargenomen. Samen met de alpenwatersalamander en de palmsalamander staan ze op de rode lijst (beschermde soorten).

Het Life4Fish-programma: uitvoering en monitoring van de maatregelen voor de bescherming van het palingbestand

2022 betekende een belangrijk keerpunt voor de uitvoering van het Life4Fish-programma. De laatste maatregelen voor de bescherming van de Europese paling werden ingevoerd en de monitoring kon beginnen.

Sinds 2017 voeren Luminus en zijn partners¹ een programma uit om trekvisser - jonge zalm en Europese paling - in de Maas te beschermen. Het project krijgt de financiële steun van de Europese Commissie en heeft in zijn voorlaatste jaar belangrijke vooruitgang geboekt.

De elektrische geleidingsbarrière voor jonge zalm aan de waterkrachtcentrale Grands-Malades bleek tijdens de laatste controleperiode contraproductief. Daarom hebben alle betrokkenen unaniem besloten deze te verwijderen. Sommige onderdelen zoals de elektroden en kettingen werden hergebruikt bij de installatie van de barrière in de waterkrachtcentrale van Ampsin bij Tihange.

In augustus installeerde PROCOM System de laatste barrière om de palingen van de turbines van de Ampsin-centrale af te leiden. Dit was meteen het sluitstuk van de geplande fysieke voorzieningen.

In januari 2022 hebben teams van EDF R&D, Normandeau, UNamur en Profish tests uitgevoerd bij de twee nieuwe duurzame turbines in Monsin (gelijktijdig met het Life4Fish-programma door Luminus geïnstalleerd). Uit de tests blijkt dat de turbines zeer weinig invloed hebben op de vissen. 48 uur na de uitvoering ervan hadden ze impact op minder dan 7% van de palingen en minder dan 1% van de jonge zalm.

Nominatie Trends Awards

Het Life4Fish-programma was een van de drie finalisten bij de Trends Awards in november 2022. De jury waardeerde vooral het innovatieve karakter en de bijzonder concrete maatregelen.

Het voorspellende migratiemodel werkt sinds het voorjaar van 2022 in het besturingssysteem van de hydraulische installaties aan de Maas. Het omvat de waterkrachtcentrales en stuwdammen van de Waalse Overheidsdienst.

Dit model bepaalt nauwkeurig wanneer de turbines in Grands-Malades, Ampsin, Ivoz-Ramet en Monsin moeten worden stopgezet wanneer er trekvisser passeren. Het debiet van de turbines gaat dan naar de stuwdam. De palingen die de stroom volgen, worden afgeleid via de dammen en niet langs de centrales. Door de zeer geringe regenval in de afgelopen zomer en herfst vonden de tests pas enkele weken voor de fase van de migratiecontrole plaats. Daardoor zijn voorlopig alleen de centrales van Grands-Malades en Monsin uitgerust met een automatisch systeem. De teams van Luminus en SPW² moeten in 2023 voor de sites van Ampsin en Ivoz-Ramet hun werkzaamheden op elkaar afstemmen.

In november is de laatste fase van de monitoring van de migratie ingegaan, met inbegrip van alle beschermingsvoorzieningen. Ze duurt tot eind 2023.

Zoals afgesproken met de Europese Commissie komen alle resultaten op de [website](#)³ van het project. De laatste stand van zaken werd tijdens een evenement op 18 mei aan een groot publiek meegedeeld. (zie blz. 12).

Het project heeft een internationale uitstraling. Dat bewijst de belangstelling van organisaties die eveneens bezig zijn met de bescherming van trekvisser. Zij willen van de partners meer weten over de gekozen maatregelen en de resultaten. Het delen van de technische oplossingen en de opgedane ervaring is inmiddels begonnen.

¹ De universiteiten van Namen en Luik, alsook Profish en de teams Onderzoek & Ontwikkeling van de Group EDF.

² Waalse overheidsdienst

³ <https://www.life4fish.be/nl>

Ampsin-Neuville: de elektrische afscherming wordt onder water gezet

Installatie van de elektrische afscherming in Ampsin

Elektriciteitscentrale Ringvaart in Gent performanter na grote revisie

In 2022 werd de stoom- en gascentrale aan de Ringvaart in Gent onderworpen aan een grote revisie. Hiervoor werd de centrale vier maanden buiten dienst gesteld. Dankzij deze werken kon de performantie van de centrale verbeterd worden en werd de levensduur met meerdere jaren verlengd.

Tijdens dit geplande onderhoud werden uitzonderlijk zowel de gasturbine als de drietraps (hogedruk, middendruk, lagedruk) stoomturbine tegelijk volledig geopend voor inspectie en herstellingen. Het was meteen de grootste revisie ooit voor Ringvaart sinds de indienststelling van de centrale in 1997.

De hoge- en middendrukrotor van de stoomturbine werd getransporteerd naar Duitsland voor een grondige revisie in het atelier van de constructeur.

In de gasturbine werden na inspectie van de compressor de lagers en enkele reeksen statorschoepen vervangen. De verbrandings- en turbinecomponenten werden vervangen door nieuwe onderdelen.

Van de stoomturbine werden de rotores volledig gedomonteerd om getransporteerd te worden naar Duitsland, waar ze in het atelier van de leverancier werden onderworpen aan inspectie, herstelling en uitbalanceren. Daarnaast werden in het lagedrukgedeelte negen schoepen van de laatste en ook grootste schoepenrij vervangen, wegens slijtage aan de voet van de schoepen.

Tot slot werd het volledige computergestuurde controlesysteem van de stoomturbine en de alternator geüpgraded en geïntegreerd in het bestaande supervisiesysteem. Dit vergemakkelijkt het onderhoud en verhoogt de betrouwbaarheid van de centrale.

Verlaging van de CO₂-uitstoot per geproduceerde kilowattuur

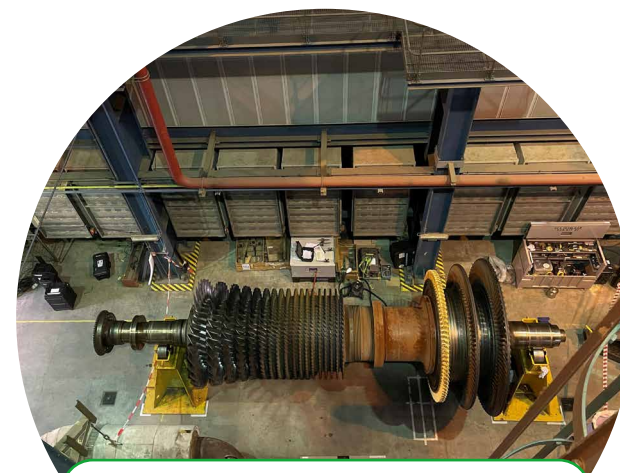
Dankzij deze revisie is de performantie van de centrale enigszins verbeterd, waardoor jaarlijks, afhankelijk van het aantal draaiuren, zowat 3 500 ton aan CO₂-emissies kan worden vermeden.

De verhoogde trillingen die in januari 2022 nog aan de oorzaak lagen van een volledige stop van de installatie gedurende een week, werden niet meer waargenomen bij nieuwe metingen na de revisie.

Voor dit onderhoud waren er dagelijks gemiddeld 70 verschillende bedrijven op de site aanwezig en werden er 60 000 externe werkuren gepresteerd. Er werden geen incidenten met werkverlet gerapporteerd.

Door o.a. problemen bij het transport van de lagedrukstoomturbinerotor en enkele onvoorziene herstellingswerken duurden de werken een maand langer dan voorzien. De centrale werd op 1 april stilgelegd en op 4 augustus terug opgestart.

Door deze revisie werd de levensduur van de centrale met meerdere jaren verlengd.

De rotor, het draaiende gedeelte van de gasturbine werd uit de stator verwijderd voor inspectie.

Vorbereidende werkzaamheden voor de bouw van de nieuwe gascentrale met gecombineerde cyclus in Seraing

Het project voor de nieuwe gas-stoomturbine (STEG)-centrale op de voormalige Valfil-site in Seraing werd in april 2022 opgestart. De voorbereidende werkzaamheden zijn in november succesvol afgerond. De aanvang van de bouw zelf was gepland voor december 2022. De centrale van 870 MW wordt medegefinancierd door een infrastructuurfonds.

Een nieuwe centrale ter ondersteuning van elektrificatie

De meest recente generatie centrales met gecombineerde cyclus is momenteel de beste oplossing om de variabele productie van hernieuwbare energiebronnen te compenseren. Met een rendement van 63% zal de nieuwe centrale ongeveer 320 kg CO₂ per MWh uitstoten. Dat is 20% minder dan de huidige centrale.

De nieuwe centrale kan tot een vermindering van de uitstoot van broeikasgassen bij elektrische toepassingen bijdragen. Zelfs wanneer de elektriciteit wordt geproduceerd door een gasturbine met gecombineerde cyclus zorgt een elektrische laadbeurt voor minder uitstoot van broeikasgassen dan een volle tank diesel of benzine. Een soortgelijke optimalisatie is er ook bij warmtepompen waar de uitstoot veel lager is bij een warmtepomp dan bij een gasketel: -63,5% voor een warmtepomp van de jongste generatie.

Mogelijkheden voor decarbonisatie op locatie

De nieuwe centrale van Seraing kan tot 50 volume-percentage waterstof verbranden. Hierdoor wordt de uitstoot met 23% verminderd. Deze locatie biedt ook de nodige ruimte voor toekomstige installaties om de CO₂-uitstoot te drukken.

Het bouwproject van een nieuwe STEG-centrale van 870 MW in het bedrijvenpark “Le Val” in Seraing kadert in het federale capaciteitsremuneratiemechanisme. Dit mechanisme moet de bevoorradingszekerheid van ons land garanderen vanaf 2025-2026.

Het Luminus-project werd niet geselecteerd tijdens een eerste aanbesteding in november 2021. Omdat één van de door Elia geselecteerde projecten niet alle vergunningen kreeg, schreef de federale regering op 25 maart 2022 een nieuwe aanbesteding uit.

Projecttoekenning in april 2022

Het bod van Luminus werd half april toch uitgekozen, waardoor de voorbereidende werken eind april konden beginnen.

De voormalige Valfil-fabriek werd afgebroken na de sluiting in de jaren tachtig, met uitzondering van de funderingen. De moeilijkheid bij de afbraak: de enorme drainagetunnel van 4 m breed en 6 m hoog moest behouden blijven. Deze leidt het regenwater van Seraing naar de Maas.

Ook het afgraven van de vervuilde grond moest zorgvuldig gebeuren om de verschillende verontreinigende stoffen apart te kunnen behandelen.

Voor dit project moest de gastoevoerleiding van de centrale verplaatst worden. De samenwerking met Fluxys verliep hierbij vlekkeloos.

Efficiënte samenwerking tussen alle betrokken partijen

Ongeveer dertig mensen werkten dagelijks samen op de werf. Het nieuwe tracé van de RAVeL is samen met de ‘Service Public de Wallonie’ ontworpen, de nivellering van de bodem is uitgevoerd volgens de berekeningen van studie bureau Greisch. Tijdens de werkzaamheden hebben zich geen ongevallen voorgedaan.

De gastoevoerleiding moest worden verplaatst.

De voormalige funderingen worden afgebroken.

De stad Charleroi wil het energieverbruik van 16 gebouwen halveren met de hulp van Luminus Solutions

In september 2022 ondertekenden de stad Charleroi en Luminus Solutions een energieprestatiecontract (EPC). De geplande investering bedraagt 57 miljoen euro en gaat naar de renovatie van zestien gebouwen van de stad.

Op 7 september 2022 sloot Luminus Solutions een ambitieus energieprestatiecontract met de stad Charleroi. Het doel: het energieverbruik van zestien gemeentelijke gebouwen structureel verlagen. RenoWatt¹, het energietransitieprogramma van het Waalse Gewest, begeleidde deze aanbesteding. Ze ging over het ontwerp en de uitvoering van een ingrijpende energierenovatie van de gebouwen. Het contract omvat ook de exploitatie en het onderhoud van de installaties, met een resultaatverbintenis voor vijftien jaar.

Ondertekening van het energieprestatiecontract op 7 september 2022. Van links naar rechts: Philippe Henry, Waals minister van Klimaat, Energie, Mobiliteit en Infrastructuur; Paul Magnette, burgemeester van Charleroi; Grégoire Dallemagne, CEO van Luminus; Olivier Bouchat, vice-voorzitter van de SRIW (Waalse Gewestelijke Investeringsmaatschappij) en Raoul Nihart, CEO van Luminus Solutions.

Een investering van 57 miljoen

Het project omvat acht grote scholen, zes sportcomplexen, een crèche en een polyvalente zaal. De grondige analyses en de uitvoering van de werkzaamheden nemen ongeveer drie jaar in beslag. Het jaar daarop worden de energieprestaties gemeten.

Luminus Solutions verbindt zich tot een energiebesparing van 51% en dit vanaf de voltooiing van de werkzaamheden tot het einde van het 15-jarige contract. Het project levert een verminderde uitstoot van broeikasgassen op van ongeveer 2 258 ton CO₂ per jaar. Dit is 58% minder dan de huidige koolstofvoetafdruk.

Onderhoud reeds toevertrouwd aan Luminus Solutions

Het project moet in het tweede kwartaal van 2023 van start gaan met de eerste conformiteitsstudies. Eind 2023 vangen de grote werkzaamheden aan. Het gaat om gevelisolatie, het vervangen van de ramen, de modernisering van de verlichting, de renovatie van de stookruimtes, de installatie van efficiënte controlesystemen, de plaatsing van efficiënte ventilatiesystemen en van fotovoltaïsche panelen. Ook komt er een biomassaketel.

De onderhoudsteams van Luminus Solutions zijn al sinds november 2022 aan de slag op de verschillende locaties.

¹ RenoWatt is een programma ter verbetering van de energie-efficiëntie van openbare gebouwen in het Waalse Gewest. Het ging van start na een proeffase in de provincie Luik tussen 2014 tot 2017.

Bewustmakingsacties voor bewoners zijn gepland

Opleiding en voorlichting van de toekomstige 'bewoners' zijn van wezenlijk belang. Zo zorgen de ingevoerde systemen voor een maximaal rendement.

Het delen van best practices berust op drie pijlers: opleiding van de technische teams in bewezen onderhoudsmethoden, bewustmaking van de gebruikers van de gebouwen rond energiezuinigheid, en informatie over de behaalde energiebesparing via schermen of informatieborden.

26 000 uur sociaal werk

Een van de gunningscriteria van de aanbesteding van RenoWatt en de stad Charleroi was het beperken van de ecologische voetafdruk van de werkzaamheden. Dit criterium past perfect bij de aanpak van Luminus Solutions. Er is altijd een samenwerking met lokale bedrijven.

In het contract staat verder dat 26 000 uur aan werkzaamheden is voorbehouden aan bedrijven voor sociale integratie of aangepast werk, of door stagiairs in professionele re-integratie. Goed nieuws dus voor de werkgelegenheid in de regio.

Energieprestatiecontract Sint-Niklaas: de werkzaamheden zijn in maart 2022 begonnen

De werken, die voorzien werden in het kader van het energieprestatiecontract (EPC) dat in 2021 getekend werd tussen de stad Sint-Niklaas en Luminus Solutions, vorderen goed in 2022. Het contract van 8,5 miljoen euro laat toe om negen van de belangrijkste stadsgebouwen te renoveren. Luminus Solutions garandeert Sint-Niklaas conform het contract een jaarlijkse besparing van 39% op de energiekost van de betrokken gebouwen. Dit komt neer op een vermindering van 2 600 ton CO₂ over een periode van tien jaar.

Na een studieperiode van 3 maanden, begon Luminus Solutions in maart 2022 aan de uitvoering van de werken.

In april werd de herbelichting van de tentoonstellingszaal in het Museum STEM afgerond. De ramen en het buitenschrijnwerk van basisschool De Droomballon werden in augustus vervangen, in oktober werden deze werken opgeleverd. In december werden de daken van sporthal

De Witte Molen, het Welzijnshuis en Museum STEM voorzien van zonnepanelen. Daarnaast werd ook de conformiteit bevestigd van de stookruimten van het Welzijnshuis, de muziek- en kunstacademies en De Droomballon, net als van de laagspanningsinstallaties en noodverlichting van alle gebouwen binnen het contract.

Meerdere vaardigheden vereist

Het contract voorziet verder nog in 2023 de oplevering van de vernieuwing of aanpassing aan de HVAC¹-installaties van de sporthal de Witte Molen, de stadsschouwburg en het Museum STEM. Daarnaast worden ook nog de daken van het museum, de sporthal en de toren van de schouwburg vernieuwd en geïsoleerd. Tevens is de conformiteit van de stookruimte van het politiegebouw in 2023 voorzien.

De technische installaties van de negen gebouwen van de stad zullen gedurende tien jaar uitgebaat en onderhouden worden door Luminus Solutions.

Dankzij dit EPC-contract kan de stad Sint-Niklaas haar CO₂-uitstoot met 2 600 ton verminderen tijdens de looptijd van het contract.

Het contract voorziet in de plaatsing van een nieuwe verwarmingsketel op het dak van de stadsschouwburg.

Er werd een nieuwe luchtgroep geplaatst op het dak van de sporthal De Witte Molen.

¹ HVAC is een Engelse afkorting die staat voor heating, ventilation en airconditioning m.a.w. verwarming, ventilatie en airco.

Dynamische UPS-oplossing voor een pompstation van Farys in Buggenhout

Drinkwaterleidingen kunnen bij een stroomstoring schade oplopen. Stroomonderbrekingen moeten dus vermeden worden. Watermaatschappij Farys koos voor Luminus Solutions om een dynamisch UPS¹-systeem te installeren in het pompstation van Buggenhout.

Sinds juni 2022 is het pompstation van Farys in het Oost-Vlaamse Buggenhout bestand tegen stroomstoringen en vooral tegen de materiële schade die ze aan de installatie kunnen veroorzaken. Er is nu een nieuw en dynamisch UPS-systeem op de installatie aangesloten. Dit voorkomt onderbrekingen van de stroomvoorziening. Het gevaar? Bij een onderbreking treedt een drukgolf op, ook wel bekend als 'waterslag'. Hierdoor raken leidingen beschadigd en kan er veel drinkwater verloren gaan. En dat terwijl drinkwater steeds schaarser wordt.

UPS in een container

Een dynamische UPS met een nominaal vermogen van 1 000 kVA is ingebouwd in een 40-voets container. De container werd per vrachtwagen naar de site gebracht en heeft twee praktische voordelen: een gemakkelijkere toegang tot de installatie en een optimale koeling dankzij een dakventilatiesysteem. Er werd ook een geluiddempend systeem geïnstalleerd.

Bij de uitvoering van dit project waren verschillende partners betrokken, waaronder Newelec. Deze dochteronderneming van Luminus stond in voor de elektrische werken, o.a. het aanleggen van de ondergrondse stroombekabeling en de stuurbekabeling in de container.

Primeur voor de toepassing bij een waterbedrijf

Dynamische UPS-systemen worden vaak gebruikt om de stroomvoorziening van datacenters in België en in Europa te garanderen. Het is de eerste keer dat een Belgisch waterbedrijf een dergelijk systeem gebruikt om de veiligheid van een pompstation te verzekeren. Volgens Raoul Nihart, CEO van Luminus Solutions, past deze innovatie in het commitment van het bedrijf om mee de cruciale infrastructuur in België te beschermen.

Een tienjarig onderhoudscontract

Luminus Solutions monitort de installatie vanop afstand. Dit kadert in een tienjarig onderhoudscontract met Farys en moet de drinkwatervoorziening van de hele regio garanderen.

De container rust op een betonnen plaat en heeft twee ventilatiekokers en een geluiddempend systeem op het dak. Dankzij de dieselmotor, die in tien seconden kan starten, werkt het systeem gedurende 25 uur tijdens een stroomstoring.

¹ Uninterruptible Power Supply of niet-onderbreekbare voeding

Universitair Ziekenhuis Saint-Luc: vermindering van uitstoot per geproduceerde kilowattuur dankzij warmtekrachtkoppeling

De warmtekrachtkoppelingsinstallatie van het Universitaire Ziekenhuis Saint-Luc in Sint-Lambrechts-Woluwe werd in november 2022 in gebruik genomen. De bouw nam ruim één jaar in beslag.

Meer energie produceren, tegen lagere kosten, met minder impact op het milieu

In juli 2021 werd de Europese aanbesteding gegund aan Luminus Solutions. Eind 2022 was de installatie van de gasgestookte warmtekrachtkoppelingseenheid (WKK) een feit. Ze is samengesteld uit drie eenheden die op het bestaande netwerk zijn aangesloten.

Met de nieuwe WKK wil het ziekenhuis beantwoorden aan de groeiende behoefte aan warmte en elektriciteit, onafhankelijk zijn van energiebronnen met wisselende productie, de energiefactuur verlagen én zijn CO₂-uitstoot per geproduceerde kilowattuur verminderen. In vergelijking met een referentiesysteem dat dezelfde hoeveelheid warmte en elektriciteit apart zou leveren, wordt de vermindering van de uitstoot geraamd op -21%.

De keuze voor drie identieke motoren met elk een elektrisch vermogen van 1 179 kW, dus 3,6 MW in totaal, zorgt voor meer flexibiliteit, vooral tijdens onderhoudswerkzaamheden.

Het elektrisch rendement van de eenheden is 41%. Momenteel bedraagt de maximale retourtemperatuur van het verwarmingsnet ongeveer 80°C. Een van de doelstellingen is deze in de toekomst te verlagen tot ongeveer 70°C om meer restwarmte van de motoren te kunnen benutten.

Een strikt tijdschema

Het oorspronkelijke bestek ging uit van een projectduur van elf maanden. Dit is zeer ambitieus voor een werf van deze omvang. Ook bleken na de coronaperiode de leveringstermijnen van componenten niet steeds haalbaar. De werkzaamheden zijn uiteindelijk met zes weken vertraging afgerond. Tijdens het project waren bijstellingen noodzakelijk om het budget ondanks de stijging van de grondstofprijzen, onder controle te houden.

Een tienjarig onderhouds- en uitbatingscontract

De laatste fase van het project heeft betrekking op het onderhoud en de uitbating van de warmtekrachtkoppelingseenheid. Dit ging in november 2022 van start voor een periode van tien jaar. Het contract voorziet in de mogelijkheid van een verlenging met nog eens vijf jaar.

Deze installatie is bijna zeven meter hoog en voorziet het ziekenhuis van elektriciteit en warmte. In het ketelhuis moest een nieuwe betonnen plaat worden aangebracht om het gewicht van de drie motoren te kunnen dragen.

Insaver plaatst 4 034 zonnepanelen op het dak van uitgeverij Brepols

Dankzij de zonnepanelen op het bedrijfsgebouw in Turnhout vermijdt Brepols jaarlijks de uitstoot van ongeveer 184 ton CO₂.

De plaatsing van 4 034 zonnepanelen op de platte daken van uitgeverij Brepols vereiste een zeer specifiek ondersteuningssysteem.

171 dagen. Dat was de installatietijd van fotovoltaïsche panelen op het dak van de Brepols-fabriek. De Turnhoutse uitgeverij is gespecialiseerd in agenda's.

De werkzaamheden startten op 16 mei 2022 en werden in het najaar afgerond. De installatie werd in gebruik genomen op 3 november, na de eindinspectie door het keuringsorganisme OCB.

Er liggen nu 4 034 panelen op het platte dak van het gebouw. De totale capaciteit is 1 815,3 kWp. Twaalf omvormers maken de installatie compleet. De geschatte jaarlijkse elektriciteitsproductie is 1 685 MWh. Hiervan is 69% bedoeld voor eigen gebruik. Brepols kan daardoor de uitstoot van ongeveer 184 ton¹ CO₂ per jaar vermijden.

Het project vereiste een zorgvuldige voorbereiding om de stabiliteit van het gebouw niet in gevaar te brengen. De specifieke technische eigenschappen van het dak lieten niet toe het standaardsysteem voor de bevestiging van de zonnepanelen te gebruiken. Er moest een oplossing worden gevonden om het dak niet te zwaar te belasten. Daarom werd op het dak om de zes meter een steunsysteem geïnstalleerd om de structuur te ontlasten.

Er deden zich geen arbeidsongevallen voor. Bij het project waren ook externe partners actief, waaronder ATS. Deze dochteronderneming van Luminus zorgde voor het veiligheidspaneel en de hoofdstroomonderbreker.

Lof van de opdrachtgever over de kwaliteit van de dienstverlening

Philippe Pissens, administratief en financieel directeur van Brepols, prijst het professionalisme van Insaver bij de uitvoering van dit omvangrijke project.

Voor hem maakten verschillende troeven het verschil zoals de gedetailleerde offerte, het kwaliteitsmateriaal, een duidelijke inschatting van de return on investment en een nauwkeurige administratieve ondersteuning. Volgens de prognoses betekent deze investering een halvering van Brepols' energiefactuur.

¹ Berekening op basis van levenscyclus-emissiefactoren: 48 g CO₂e/kWh voor fotovoltaïsche energie (IPCC-referentie 2014) en 157 g CO₂e/kWh voor de Belgische energiemix (IEA-referentie 2021).

ATS installeert extra laders voor elektrische wagens aan zijn kantoorgebouw in Merelbeke en stelt deze publiek ter beschikking

Om de transitie naar elektrificatie van wagens te ondersteunen biedt Luminus samen met dochterbedrijven Newelec en ATS laadoplossingen voor zowel bedrijven als particulieren aan. Door de groei van het aantal elektrische en hybride wagens neemt de vraag toe naar een mix van klassieke en snelle laadoplossingen voor zowel thuis, onderweg als op het werk.

Bij Luminus en dochterbedrijf ATS wordt volop ingezet op elektrificatie van het eigen wagenpark. Naast de gewone laders is er steeds meer vraag naar snelladers om aan de noden van EV-bestuurders die onder tijdsdruk staan, zoals externe bezoekers, te voldoen.

In 2022 werden bij dochterbedrijf ATS in Merelbeke twee snelladers en tien gewone laders toegevoegd aan de bestaande laadinfrastructuur van veertien gewone laders op de parking van de hoofdvesting in Merelbeke bij Gent.

De geïnstalleerde snelladers of ook wel DC-laders genoemd, maken gebruik van gelijkstroom en hebben een vermogen van 120 kW. Ze beschikken over twee laadpunten zodat per laadpaal tegelijk twee wagens snel opgeladen kunnen worden. Indien beide laadpunten in gebruik zijn zal er 60 kW vermogen per wagen beschikbaar zijn. De snelladers laten, afhankelijk van het type wagen, toe om de batterij tot 80% op te laden in 30 à 60 minuten.

De gewone laders of AC-laders maken gebruik van wisselstroom. Dat is de stroom die standaard van het elektriciteitsnet komt. Ze hebben een vermogen van 22 kW. Ook deze laadpalen kunnen twee wagens tegelijk van stroom voorzien. Het beschikbare vermogen daalt dan tot 11 kW per wagen, wat ruim voldoende is voor het overgrote deel van alle elektrische wagens. De AC-laders laten, afhankelijk van het type wagen, toe om de batterij tot 80% op te laden in 4 à 6 uren.

In 2022 installeerde Luminus samen met ATS of Newelec bij verschillende professionele klanten laadoplossingen. Zo installeerde Newelec in 2022 94 laadpunten op de luchthaven van Luik en is het van plan om er in 2023 nog eens 151 te installeren.

Intelligent energiebeheer bij laden

Door de invoering van het capaciteitstarief in Vlaanderen vanaf 2023 is het belangrijk om ook de laadinfrastructuur op een slimme manier te beheren. Om hierop te anticiperen heeft ATS de laadinfrastructuur aan het energiemanagementsysteem 'SmartKit' gekoppeld. Dat systeem geeft ATS de nodige inzichten en controle over de beschikbare energiestromen op de ganse site. De geïntegreerde load-balancing¹ tool zorgt ervoor dat de wagens op het juiste moment worden opgeladen, dit in functie van het beschikbare vermogen en hernieuwbare energie of gebruikersprofiel. Door dit toe te passen voorkomt ATS dat er op hetzelfde moment te veel vraag naar energie van het net is.

Vanaf november heeft ATS zijn laadinfrastructuur publiekelijk

opengesteld. Zo kunnen buurtbewoners na de kantooruren, in het weekend en op feestdagen gebruik maken van zowel de snelle als de gewone laadpalen van ATS Groep.

Op 25 november 2022 werd de laadinfrastructuur officieel geopend op het bedrijfsterrein van ATS in Merelbeke. Van links naar rechts: Chris Corijn, co-CEO ATS; Frank Schoonacker, Director Corporate Affairs Luminus; René Schepens, oprichter van de ATS groep; Filip Thienpont, burgemeester van Merelbeke; Egbert Lachaert, 1ste schepen Merelbeke; Tim De Keukelaere, schepen van duurzaamheid en Hendrik Aelbrecht; co-CEO ATS.

¹ Load balancing is een techniek waar bij het laden rekening gehouden wordt met de beschikbare energiestromen. Afhankelijk van de grootte van de vraag gaat de laadpaal zijn laadsnelheid aanpassen.

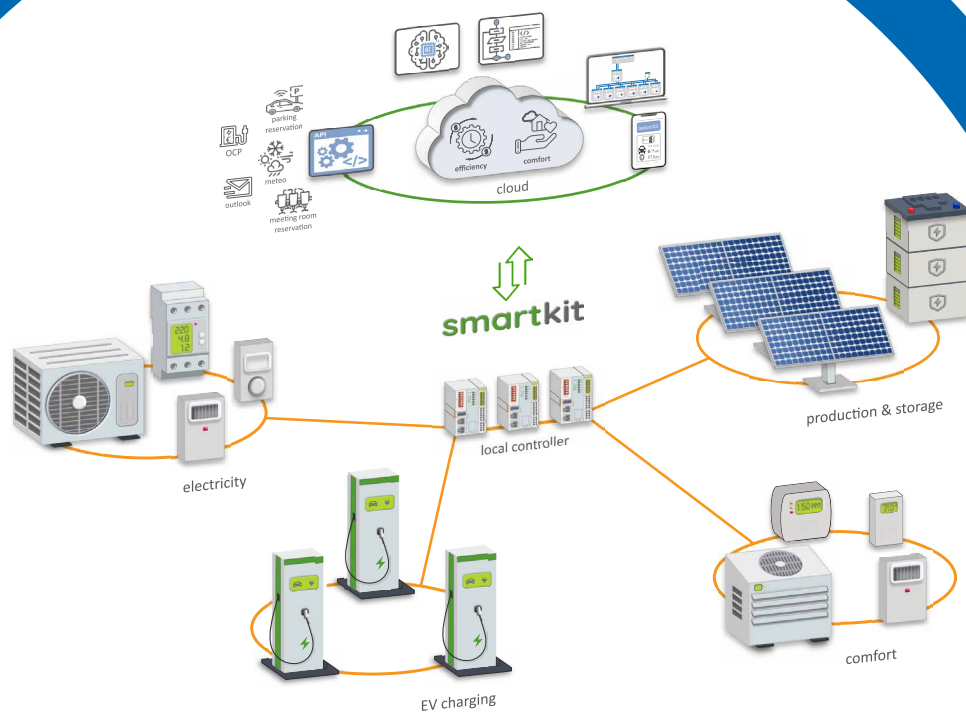
Energiemanagementtool optimaliseert energiebeheer in hoofdkantoor Brussel

De beschikbare energie zo efficiënt mogelijk gebruiken is belangrijker dan ooit tevoren. Om dit mogelijk te maken installeerde Luminus in het hoofdkantoor in Brussel SmartKit, een multidisciplinaire energiemangementool. Door de installatie van dit systeem werd in 2022 een besparing op het gas- en elektriciteitsverbruik gerealiseerd.

Het hoofdkantoor van Luminus in Brussel is gevestigd in een bijna passief gebouw. Ondanks het feit dat hierdoor zeer weinig energie nodig is, is er toch nog ruimte voor optimalisatie op het gebied van verwarming, verlichting en ventilatie. Het energiemangementool werd eind 2021 in samenwerking met dochterbedrijven Newelec en ATS in het hoofdkantoor van Luminus geïnstalleerd. Het systeem, dat ontwikkeld werd door het Business Development-team van Luminus en ATS, maakt het mogelijk om de beschikbare energiestromen op te volgen en in te grijpen volgens vooraf bepaalde algoritmes.

Door het gebruik van SmartKit kan een energiebesparing gerealiseerd worden doordat het systeem o.a. de lichten, de verwarming en de airco per zone of vergaderruimte van het kantoor automatisch gaat aanpassen indien er aan bepaalde vooraf ingestelde voorwaarden voldaan wordt. Zo mogen de sensoren geen aanwezigheid detecteren in de ruimte en zal het boekingssysteem geconsulteerd worden om na te gaan of de ruimte in de komende periode gebruikt zal worden. Vooral nu de volledige capaciteit van de kantoren met het flexibel en thuiswerken minder benut wordt, is het belangrijk om tijdig in te kunnen grijpen.

De tool zorgt naast het voorkomen van nutteloos verbruik ook voor een optimaal beheer van de beschikbare energiestromen. Zo kan de SmartKit-oplossing waarnemen wanneer er op hetzelfde moment te veel vraag is voor het laden van elektrische wagens en hierop ingrijpen om overbelasting te verhinderen. Dankzij deze tracking kan de tool het verbruik afvlakken, zodat laadstations of warmtepompen op het beste moment kunnen worden bevoorrad.

SmartKit koppelt de verschillende systemen en stuurt ze centraal aan. Zo krijgt de gebruiker controle over het energiebeheer. In 2022 werd dit geïnstalleerd bij klanten zoals het Universitair Ziekenhuis Brussel en bouwbedrijf Denys.

Energiezuinigheid en bereikbaarheid belangrijke drivers bij keuze nieuwe kantoorlocatie in Antwerpen

Na de overname van Essent Belgium in 2021 werd er al snel besloten om het bestaande kantoor in te ruilen voor een energiezuinig en vlot bereikbaar kantoor. In het voorjaar van 2022 was de verhuis van Kontich naar Berchem een feit en namen de teams hun intrek in Post X.

De nieuwe Antwerpse vestiging van Luminus, Post X, gelegen aan de Borsbeeksebrug in Berchem, werd op 2 mei 2022 officieel geopend. Het gebouw ligt vlak naast het station van Berchem in de Antwerpse lage-emissiezone en is vlot bereikbaar met de fiets en het openbaar vervoer. Niet minder dan vier fietsnelwegen leiden naar deze kantoorzone. De parking beschikt over 40 oplaadpunten voor elektrische wagens.

De Post X-site ligt vlak naast het station van Antwerpen-Berchem.

isolatie van het gebouw speelt hierin een belangrijke rol. Verwarming en koeling gebeurt aan de hand van een geothermische warmtepomp die de warme of koele lucht uit de bodem haalt in combinatie met betonkernactivering of kortweg BKA.

Bij BKA worden leidingen voor verwarming en koeling tijdens de constructiefase in het beton verwerkt. Beton heeft als eigenschap dat het lang de temperatuur kan vasthouden. Een ventilatiesysteem transporteert de warmte of koude naar de verschillende ruimtes. Om in de zomer de warmte buiten te houden is het gebouw voorzien van zonnenschermen die zich bij te veel zon automatisch sluiten. Het gebouw beschikt over ramen en deuren met een hoge isolatiewaarde.

De verlichting werkt volledig op sensoren zodat er geen onnodig elektriciteitsverbruik is. De elektriciteitswerken werden uitgevoerd door dochterbedrijf ATS. Voor de inrichting van de 600 m² kantoorruimte werd samengewerkt met Pami en Progress. Er werd voor deze partners gekozen omdat beiden hoog scoren op het vlak van circulaire economie en hun keuze voor duurzame materialen. Bovendien werd het bestaande kantoormeubilair maximaal herbruikt. Op deze manier werden in Post X 41 flexplekken gecreëerd. Luminus past

het principe 'activity based working' toe waarbij medewerkers de werkplek reserveren die het best aansluit bij de activiteit die ze uitvoeren.

Inhoudiging van het bijna-energie neutraal kantoor Post X in Berchem op 2 mei 2022.

Het kantoor heeft een energiepeil van 48 en 80,12 kWh/m³, een zeer laag energieverbruik voor gebouwen. De

Jouw zorgen zijn ook onze zorgen

Je maakt je ongetwijfeld zorgen over de stijgende energieprijzen. Ontdek daarom onze 4 initiatieven die je kunnen helpen om de impact ervan te verzachten:

1-Checken of je geniet van het juiste tarief dat beantwoordt aan je behoefte en je situatie. Dat kan je met onze Tarief check-up tool in je My Luminus klantenzone.

2-Verlagen van je energieverbruik dankzij onze concrete besparingstips. Die vind je makkelijk terug op luminus.be/4initiatieven

3-Aanpassen van je voorschotbedrag in de My Luminus klantenzone om onaangename verrassingen op je jaarafrekening te vermijden.

4-Spreiden van de betaling van je jaarlijkse energiefactuur als deze te hoog is. Dit kan je met enkele klikken en zonder extra kosten regelen in je My Luminus klantenzone.

Kijk op luminus.be/4initiatieven voor meer info.

Twée campagnes om klanten te helpen om te gaan met de stijgende energieprijzen

In 2022 lanceerde Luminus verschillende acties om residentiële klanten te helpen om de impact van de energiecrisis te verzachten. Zo werd in maart de campagne "Checken. Verlagen. Aanpassen. Spreiden" gelanceerd en in september "De goedkoopste energie is de energie die je niet verbruikt".

De via verschillende kanalen gelanceerde acties hadden vier doelstellingen:

- klanten stimuleren om hun tarief te checken;
- nuttige tips geven om het energieverbruik te verminderen en de geldende overheidsmaatregelen toelichten;
- klanten aansporen om hun maandelijks voorschotbedrag aan te passen zodat het in lijn ligt met de werkelijke kosten;
- klanten informeren over de mogelijkheden om een afbetalingsplan aan te vragen bij betalingsmoeilijkheden.

Want de goedkoopste energie is de energie die je niet verbruikt.

> 200 000
tarief-
check-ups
uitgevoerd door
klanten

+25%
unieke
bezoekers op
de blog
Lumiworld

1 op 4
klanten accepteert
voorstel tot
voorschot-
aanpassing

x 2,5
vrijwillige
afbetalingsplannen
in 2022 (t.o.v.
2021)